

Inclusief Onderwijs als pedagogische keuze

Geert Van Hove, Prof.dr. – Universiteit Gent

ouders voor
inclus!

steunpunt
voor
inclus!

Overzicht van mijn verhaal

1. Inclusief Onderwijs is nog altijd internationaal 'de norm'
2. Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?
3. Ouders en hun keuze voor Inclusief onderwijs : 3.1. kiezen voor inclusief onderwijs een pedagogische keuze/een politieke daad (Ahrendt & Slee) – 3.2 kiezen voor inclusief onderwijs en de pedagogische eed (presuming competence Biklen) - 3.3. kiezen voor inclusief onderwijs en verbinding (Daelman & Vandenbussche & De Schauwer & Van de Putte)

Inclusief Onderwijs is internationaal nog altijd 'de norm'

- In September 2016, UN human rights experts declared in authoritative new guidelines on the Convention on the Rights of Persons with Disabilities that 'Inclusive education is central to achieving high quality education for all learners, including those with disabilities, and for the development of inclusive, peaceful and fair societies'.
- The UN is placing further responsibilities on governments to ensure that inclusive education is in place to combat discrimination, and to promote diversity and participation.
- The role of schools, in this regard, is to prepare children and youth for a life together with others where connection, respect and solidarity are key concepts.

Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?

Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?

Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?

Martha Nussbaum aan het woord :

- ...Nussbaum beschrijft hoe mensen met een beperking een bijzaak blijven, ze komen in beeld nadat de basisinstellingen van de samenleving al zijn ontworpen. Voor Nussbaum blijkt ook dat mensen met een beperking in het algemeen, en mensen met een verstandelijke beperking in het bijzonder, buiten het nadenken over en de formulering van theorieën over rechtvaardigheid zijn gelaten... (2006)

Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?

Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?

Fiona Kumari Campbell aan het woord:

- Het moeilijk om inclusief onderwijs te realiseren omdat scholen deel uitmaken/instellingen zijn van een cultuur/maatschappij die gebaseerd is op "ableistische veronderstellingen" en er daarom nauwelijks aan kunnen ontkomen die veronderstellingen over te nemen.

Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?

Wat is ableïsmen precies?

Ableïsmen is de discriminatie van en sociale vooroordelen tegen mensen met een beperking, men baseert zich op de overtuiging dat 'normaal functionerende mensen' superieur zijn. In de kern is ableïsmen geworteld in de veronderstelling dat mensen met een beperking "geholpen" moeten worden en definieert het mensen alleen maar op basis van hun beperking. Net als racisme en seksisme classificeert ableïsmen hele groepen mensen als 'minder dan' en omvat het schadelijke stereotypen, misvattingen en generalisaties van/over mensen met een beperking.

Een voorbeeld bij uitstek van ableïsmen is het onderbrengen van kinderen en jongeren met een beperking in een apart schoolstelsel

Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?

- de "**grammatica van het onderwijs**" is zeer stevig in evenwicht, en alle verschijnselen die dit evenwicht dreigen te verstoren worden op alle mogelijke manieren in diskrediet gebracht
- Tyack en Cuban (1995) definiëren de grammatica van het onderwijs als de organisatorische en pedagogische onderdelen van het onderwijs die door de jaren heen zijn blijven bestaan en de pogingen om ze te hervormen hebben weerstaan. En zoals de grammatica van de taal, werkt de grammatica van het onderwijs op zo'n diep niveau dat de regels ervan onzichtbaar worden. Als iemand slechte grammatica gebruikt, klinkt het gewoon niet goed; en als de grammatica van het onderwijs geschonden wordt, voelt het niet als een echte school...

Als Inclusief Onderwijs zo belangrijk is waarom realiseren we het dan niet?

- **Voorbeelden van de ‘grammar of schooling’**:...Het omvat zaken als het groeperen van leerlingen in klassen naar leeftijd, het verdelen van het onderwijs in een reeks afzonderlijke vakken (wiskunde, natuurwetenschappen, Engels en maatschappijleer), die elk worden onderwezen in een op zichzelf staand klaslokaal, onder leiding van één enkele leraar die het leerproces controleert, de discipline handhaaft en cijfers toekent op basis van prestaties. In het basisonderwijs blijven de leerlingen het hele jaar bij dezelfde leraar en krijgen ze een gemeenschappelijk leerplan, terwijl ze misschien in subgroepen worden ingedeeld op basis van hun capaciteiten. Maar op de middelbare school is de dag verdeeld in perioden en gaan de leerlingen van de ene leraar naar de andere, waarbij elke leraar gespecialiseerd is in een bepaald vak. Klassen in bepaalde vakken kunnen worden ingedeeld naar vaardigheidsniveau, waarbij leerlingen met dezelfde vaardigheid in dezelfde klas worden ingedeeld.

OUDERS EN HUN KEUZE VOOR INCLUSIEF ONDERWIJS

- 1. een keuze voor een opvoedingsproject dat leidt tot een politiek project
- 2. een groot geloof in de competenties van de kinderen
- 3. een duidelijke keuze voor verbinding

1. een keuze voor een opvoedingsproject dat leidt tot een politiek project

1. een keuze voor een opvoedingsproject dat leidt tot een politiek project

- Hannah Arendt aan het woord:
- ...In de opvoeding wordt beslist of wij genoeg van de wereld houden om er verantwoordelijkheid voor te nemen en haar meteen te redden van de ondergang die, zonder vernieuwing, zonder de komst van de nieuwen en de jongeren, onvermijdelijk zou zijn. In de opvoeding beslissen wij ook of we onze kinderen genoeg liefhebben om hen niet uit onze wereld te verbannen en hen aan henzelf over te laten, noch hun de kans te ontnemen om iets nieuws - iets dat niet door ons te voorzien valt - te ondernemen (Hannah Ahrendt in BIESTA, 167, 2016, Het Leren Voorbij).

1. een keuze voor een opvoedingsproject dat leidt tot een politiek project

- Roger Slee aan het woord:
- Slee (2011) stelt zeer duidelijk dat inclusief onderwijs "een politiek project is en blijft waarbij we proberen te identificeren welke hindernissen er opgeworpen worden om kinderen aan het onderwijs te laten deelnemen (p. 84). In deze geest wordt inclusief onderwijs, zoals Slee (2011) suggereert, een leerschool in democratie, waarbij tezeldertijd gewerkt wordt in "systemen gebaseerd op een ableist discours en vol van vooroordelen"

2. een groot geloof in de competenties van de kinderen

2. een groot geloof in de competenties van de kinderen

Presuming competence is nothing less
than a Hippocratic oath for educators.

Douglas Biklen

ollibeAN

2. een groot geloof in de competenties van de kinderen

- Het principe van "presuming competence" is eenvoudigweg handelen zoals Anne Sullivan deed. Veronderstellen dat een kind intellectuele capaciteiten heeft, ervoor zorgen dat kinderen leerkansen krijgen, veronderstellen dat het kind wil leren en zich wil handhaven in de wereld. Niet uitgaan van competent-zijn is aannemen dat sommige mensen niet kunnen leren, zich niet kunnen ontwikkelen of niet kunnen deelnemen aan de wereld. Het is een kader dat zegt: benader elk kind als iemand die volledig wil worden opgenomen, die aanvaarding en waardering wil, die wil leren, die wil worden gehoord, die wil bijdragen. Door competentie te veronderstellen, belasten opvoeders zichzelf met het bedenken van steeds creatievere, vernieuwende manieren om individuen te laten leren. De vraag is niet langer wie kan worden opgenomen of wie kan leren, maar hoe we inclusief onderwijs kunnen bereiken. We beginnen met het geloof in de competenties.

3. een duidelijke keuze voor verbinding en erbij horen

3. een duidelijke keuze voor verbinding en erbij horen

- Vandenbussche en De Schauwer (2018) leggen belonging uit als een gelaagd, creatief en relationeel concept waarin 'interconnectiviteit en zijn [worden] verbonden in complexe assemblages die groei en bloei stimuleren' (p. 11). Dit benadrukt het veranderende en onvatbare karakter van belonging als in-vele-relaties-zijn (Vandenbussche et al., 2019). In de dialoog met leraren verwijst belonging naar een sterke verbondenheid tussen leraar en leerling en klasgroep die resulteert in verbindingen tussen het persoonlijke, het sociale, het emotionele en het politieke (Lanas & Zembylas, 2015). Het is een sterke verstrengeling en een collectieve verantwoordelijkheid (Vandenbussche et al., in press) ...

Om te eindigen...

- <https://www.youtube.com/watch?v=r7qEJFpMWNk>